

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Keskipitkän aikavälin suunnitelma

MARKETTA HENRIKSSON,
EU-SIHTTEERISTÖN PÄÄLLIKKÖ
TALOUSNEUVOSTON KOKOUS
2.10.2024

Tausta: Finanssipoliittisten sääntöjen uudistus

- Finanssipoliittisia sääntöjä koskeva lainsäädäntöpaketti koostuu seuraavista osista:
 - **Ennaltaehkäisevä osa:** Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta
 - **Korjaava osa:** Neuvoston asetus liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä annetun asetuksen (EY) N:o 1467/97 muuttamisesta
 - **Budjettikehysdirektiivi:** Neuvoston direktiivi jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista annetun direktiivin 2011/85/EU muuttamisesta
- Ennaltaehkäisevää osaa koskeva asetus korvattiin kokonaan uudella, minkä lisäksi korjaavaan osaan ja budjettikehysdirektiiviin tehtiin muutoksia.
- Lainsäädäntö tuli voimaan 30.4.2024.
- Keskeinen muutos: **Uudistetussa ennaltaehkäisevässä osassa jäsenvaltiot tekevät jatkossa keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteelliset suunnitelmat (MTP tai *suunnitelma*).**

Keskipitkän aikavälin suunnitelma

The background features several abstract, flowing teal lines that sweep across the page, creating a sense of movement and design.

Yleistä suunnitelmista

- Suunnitelma tehdään jäsenvaltion vaalikauden pituudesta riippuen neljäksi tai viideksi vuodeksi.
 - Suomi: 4 vuotta, 2025-2028 – uusi hallitus voi kuitenkin tehdä uuden suunnitelman vuoden 2027 vaalien jälkeen
- Suunnitelman keskiössä on **nettomenopolku**, eli jäsenvaltion esittämä sitoumus julkisten nettomenojen vuotuiseksi kasvuvauhdiksi.
- Nettomenopolku määritetään lähtökohtaisesti 4 vuoden sopeutuskauden oletuksella, mutta sopeutuskautta on mahdollista pidentää korkeintaan 7 vuoteen, mikäli jäsenvaltio sitoutuu lisä uudistuksiin ja -investointeihin.
 - Riippumatta pidennyksestä suunnitelma tehdään kuitenkin vain neljäksi/viideksi vuodeksi.
- Suunnitelmassa esitetään myös tehtyjä uudistuksia ja investointeja, joilla vastataan maakohtaisiin suosituksiin ja Unionin yhteisiin painopisteisiin.

Suomen ensimmäisen suunnitelman valmistelun prosessi

- Komission viiteurat jäsenvaltioille 21.6.
- Kesä-syyskuussa kahdenvälisiä keskusteluja komission kanssa
- 3 - 4.9. hallituksen talousarvioneuvottelu ja keskustelu suunnitelmasta
- 23.9. suunnitelman luonnos julkaistiin
- Kansalliset kuulemiset (eduskunta, talousneuvosto, avoin kuuleminen) tällä viikolla
- 10.10. suunnitelma hyväksytään valtioneuvostossa
- Komissio arvioi suunnitelman
- Neuvosto hyväksyy suunnitelman

Suomen suunnitelmaluonnoksen sisältö

1. Talous- ja finanssipoliittinen strategia

- Nettomenopolku, johon Suomi sitoutuu, sopeutusjakson pidennyksen perusteet sekä keskeisten julkisen talouden muuttujien kehitys tilanteessa, jossa nettomenopolkua noudatetaan
- Nettomenopolun noudattamisen mahdollistavat toimet

2. Makrotaloudelliset oletukset ja erot komission viiteuraan

- Kuvaa, miten nettomenopolun asettamisessa käytetyt oletukset poikkeavat komission tekemistä oletuksista

3. Uudistukset ja investoinnit

3.1 Sopeutuskauden pidentämisen perustana olevat uudistukset ja investoinnit

- Suomen RRP:hen kuuluvia toimenpiteitä ja hallitusohjelmassa sovittu sosiaaliturvauudistuskokonaisuus; näiden vaikutukset

3.2 Maakohtaisiin suosituksiin ja unionin yhteisiin painopisteisiin vastaaminen

- Toimenpiteet ja niiden vaikutukset

4. Kuulemiset

Liitteet: taulukot, komission viiteura, itsenäinen ennuste, implisiittiset ja ehdolliset vastuut, maakohtaiset suositukset

Nettomenopolku

The background features several thin, teal-colored curved lines that sweep across the frame. One line enters from the left and curves downwards towards the bottom right. Another line enters from the bottom left and curves upwards towards the right. A third line enters from the bottom right and curves upwards and to the left. These lines intersect and create a sense of dynamic movement.

Nettomenopolun asettamista rajoittaa viiteura

- Komissio toimittaa jäsenvaltiolle **viiteuran**, jos jompikumpi perussopimuksen viitearvoista rikkoutuu.
- Viiteura ilmaistaan nimellisten nettoperusmenojen kasvuna ja pohjautuu komission velkakestävyysanalyysin perusteella tehtyihin laskelmiin.
 - Perusvaatimus: Velkasuhde on sopeutuskauden päättyessä keskipitkällä aikavälillä laskussa, pysyy uskottavasti laskevalla uralla tai säilyy 60 prosentin viitearvon alapuolella. Ennustettu julkisen talouden alijäämä laskee sopeutuskauden aikana alle 3 prosentin viitearvon ja pysyy sen alapuolella keskipitkällä aikavälillä.
 - Lisäksi
 - Alijäämäturvauseke: sopeutuksen tulee jatkua tarvittaessa, kunnes alijäämä saavuttaa riittävän turvamarginaalin 3 prosentin viitearvoon – tämä marginaali on rakenteellisesti 1,5 % suhteessa BKT:hen.
 - Velkaturvauseke: velkasuhteen tulee pienentyä vuosittain vähintään 1 prosenttiyksikkö suhteessa BKT:hen, jos velkasuhde on yli 90 % ja vähintään 0,5 % prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen, jos velkasuhde on 60-90 %.

Sopeutuskauden pidentämisen vaatimukset

- Pidentämisen perustana olevien uudistusten ja investointien tulee
 - parantaa jäsenvaltion **talouden kasvu- ja kestävyyspotentiaalia**
 - tukea **julkisen talouden kestävyyttä** parantamalla julkisen talouden rakennetta keskipitkällä aikavälillä
 - olla **unionin yhteisten painopisteiden** mukainen
 - vastata **maakohtaisiin suosituksiin**
 - varmistaa, että kansallisesti rahoitettujen julkisten investointien suunniteltu taso ei ole suunnitelman kattaman kauden aikana matalampi kuin keskipitkän aikavälin taso ennen kyseistä ajanjaksoa
- Ensimmäisellä suunnitelmakierroksella voidaan ottaa (tietyin kriteerein) huomioon jäsenvaltion elpymis- ja palautumissuunnitelmaan (RRP) kuuluvia julkisen talouden kestävyys- ja talouden kasvupotentiaaliin liittyviä toimenpiteitä.
- Mikäli jäsenvaltio ei noudata pidennyksen perustana olevia uudistus- ja investointisitoumuksiaan, neuvosto voi komission suosituksesta suosittaa tarkistettua nettomenopolkua ja lyhyempää sopeutuskautta.

Sopeutuskauden pidentäminen Suomen suunnitelmassa

Pidennyksen perustana esitetään seuraavia uudistuksia ja investointeja:

- Osa RRP:n toimenpiteistä, jotka liittyvät
 - työmarkkinoihin
 - sosiaali- ja terveydenhuoltoon
 - vihreään siirtymään ja TKI-toimintaan
- Sosiaaliturvauudistus:
 - yleistuki
 - toimeentulotuen uudistus

Suomen asettama nettomenopolku

- Lainsäädäntö mahdollistaa sen, että jäsenvaltion asettama nettomenopolku on perustelluista syistä korkeampi kuin komission viiteura.
- Asetettu nettomenopolku on yhteensopiva hallitusohjelmassa ja vuosien 2025-2028 julkisen talouden suunnitelmassa päätettyjen julkista taloutta yhteensä noin 9 mrd. eurolla vahvistavien toimenpidekokonaisuuksien kanssa.

Suomen asettama nettomenopolku vs. komission viiteura (nettomenojen kasvuvauhti, %)

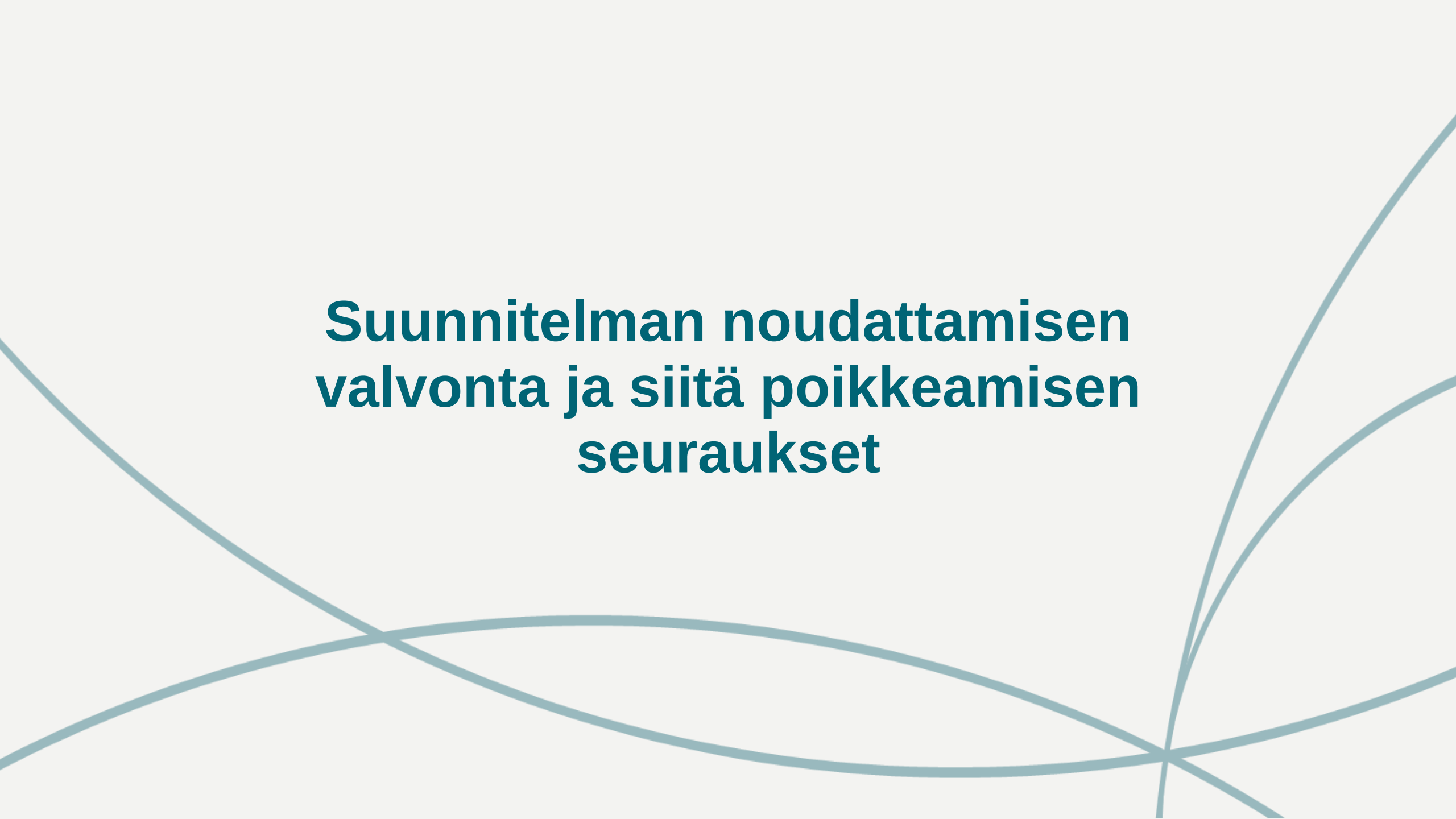
	2024	2025	2026	2027	2028
Nettomenopolku	3,7	1,6	1,9	2,6	2,6
Komission viiteura		1,4	1,5	1,4	1,5

”Nettomenopolkuskenaario” – mitä tapahtuu, kun asetettua nettomenopolkua noudatetaan

Huomattavaa:

- Nettomenopolkua noudattamalla alijäämä painuu alle 3 prosentin viitearvon vuonna 2025.
- Velkasuhde kääntyy laskuun vuonna 2027.
- Luvut eroavat jonkin verran ennusteesta johtuen erilaisista taustaoletuksista ja siitä, miten hallituksen toimet otetaan huomioon.

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
	muutos, %					
Potentiaalinen BKT	1,1	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
BKT-deflaattori	3,9	1,7	2,1	2,2	2,2	2,3
	suhteessa BKT:hen, %					
Julkisyhteisöjen rahoitusasema	-2,9	-3,7	-2,9	-2,0	-1,4	-0,9
Julkisyhteisöjen rakenteellinen rahoitusasema	-1,5	-1,6	-1,1	-0,5	-0,2	0,1
Julkisyhteisöjen rakenteellinen perusjäämä	-0,4	-0,4	0,4	1,1	1,4	1,8
Julkisyhteisöjen bruttovelka	76,6	81,7	83,2	83,9	83,6	82,9
Julkisyhteisöjen bruttovelan muutos	3,1	5,1	1,5	0,7	-0,3	-0,7

The background features several thin, curved teal lines that sweep across the frame, creating a sense of movement and design. These lines are positioned behind the text, with some intersecting near the bottom right corner.

Suunnitelman noudattamisen valvonta ja siitä poikkeamisen seuraukset

Toimeenpanon seurannan keskeiset elementit

Jäsenvaltio toimittaa vuosittain komissiolle edistymisraportin, viim. 30.4.

Raportissa annetaan tietoja edistymisestä nettomenopolun sekä uudistusten ja investointien toteuttamisessa.

&

Komissio seuraa suunnitelman ja nettomenopolun toimeenpanoa.

Jokaisen jäsenvaltion kohdalla pidetään valvontatiliä, jolla seurataan toteutuneiden nettomenojen poikkeamia nettomenopolusta.

Mihin nettomenopolusta poikkeaminen voi johtaa?

- Korjaavan osan muutosten myötä nettomenopolkujen toimeenpano linkittyy tästä eteenpäin suoraan **velka-EDP:n** käynnistämiseen.
 - Velka-EDP = velkakriteerin rikkomiseen perustuva liiallisen alijäämän menettely
- Velka-EDP:hen voi joutua, jos julkinen velka ylittää 60 prosentin viitearvon ja poikkeamat nettomenopolulta ylittävät vuosittain 0,3 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen tai kumulatiivisesti 0,6 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen.
- Velka-EDP:itä ei ole mahdollista käynnistää vielä, sillä keskipitkän aikavälin suunnitelmien ensimmäinen vuosi on 2025 ja vain toteutuneilla poikkeamilla on menettelyn käynnistämisen kannalta merkitystä.

Lyhyesti: Alijäämäkriteerin rikkomiseen perustuva EDP

- Alijäämä-EDP pysyi uudistuksessa pitkälti ennallaan
- Viitearvon ylityksen vähäisyys, poikkeuksellisuus ja väliaikaisuus
 - Poikkeuksellisuuden ja väliaikaisuuden määritelmä muuttunut
- Alkaa edelleen komission 126 artiklan 3 kohdan mukaisella raportilla
 - Uutena merkittävänä tekijänä puolustusinvestointien kasvu

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!

MARKETTA HENRIKSSON,
EU-SIHTEERISTÖN PÄÄLLIKKÖ
MARKETTA.HENRIKSSON@GOV.FI
VM.FI | @VMUUTISET

The background features several thin, teal-colored curved lines that sweep across the frame. One line starts from the left edge and curves downwards towards the bottom right. Another line starts from the bottom left and curves upwards towards the right. A third line starts from the bottom right and curves upwards and to the left. These lines intersect to form a series of organic, flowing shapes.

Lisäkalvot

Perustelut nettomenopolun poikkeamiselle komission viiteurasta

- Komission toimittamassa viiteurassa laskelmien lähtökohtana on käytetty komission kevään 2024 ennustetta.
- Eräs merkittävä ero nettomenopolun ja viiteuran välillä liittyy potentiaalisen kasvun oletuksiin.
 - Lainsäädäntö sallii ensimmäisissä suunnitelmissa nettomenopolun perustamisen tasaisemman potentiaalisen kasvun uraan.
 - On todennäköistä, että tämänhetkiset arviot potentiaalisen tuotannon kasvusta aliarvioivat Suomen talouden todellista kasvupotentiaalia kuluvalle vuosikymmenellä.
 - Suomen esittämä nettomenopolku pohjautuu tasaisen kasvun oletukseen. Kumulatiivinen kasvu vuosina 2024-2041 on sama kuin komissiolla (16,8 %).

Potentiaalisen tuotannon kasvu, %, komission teknisessä urassa (1) ja tasaisen kasvun oletus (2)

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041
(1)	0,63	0,63	0,68	0,59	0,64	0,58	0,56	0,59	0,66	0,68	0,89	1,10	1,30	1,38	1,42	1,49	1,53	1,49
(2)	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94

Miksi nettomenopolkuskenaario poikkeaa ennusteesta?

Suunnitelmassa alijäämä on vuonna 2025 2,9 %, ennusteessa 3,2 % - miksi?

- Suunnitelmassa tehdyn sitoumuksen ja VM:n kansantalousosaston riippumattoman ennusteen välillä on eroja mm. hallituksen toimien huomioinnissa ja taustaoletuksissa.
 - Suunnitelmassa huomioidaan kaikki hallituksen toimet; ennusteessa ei ole mukana hallitusohjelman mukaisia hyvinvointialueiden toimia ja työllisyystoimet vaikuttavat viipeellä.
 - Ennusteessa hallituksen 9 mrd. euron kokonaisuudesta mukana on toimia noin 8 mrd. euroa.
 - Suunnitelman laadinnassa on käytettävä komission kaikille jäsenmaille tuottamaa laskentatyökalua, jonka oletukset poikkeavat paikoin ennusteen oletuksista.

Muut uudistukset ja investoinnit vastaavat maakohtaisiin suosituksiin ja Unionin yhteisiin painopisteisiin

	Maakohtaiset suositukset	Unionin yhteiset painopisteet
Muutokset työttömyysetuuksiin, 1. paketti	Työnteon kannustaminen parantaminen	Sosiaalinen ja taloudellinen resilienssi
Muutokset työttömyysetuuksiin, 2. paketti	Työnteon kannustaminen parantaminen	Sosiaalinen ja taloudellinen resilienssi
Työn tarjonnan rajoittamista kannustavien etuuksien poistaminen	Työnteon kannustaminen parantaminen	Sosiaalinen ja taloudellinen resilienssi
Sosiaaliturvaetuuksien indeksileikkaukset	Työnteon kannustaminen parantaminen	Sosiaalinen ja taloudellinen resilienssi
Lääketieteen lisensiaatin tutkintoon johtavan koulutuksen aloituspaikkojen pysyvä lisäys	Työvoimapulaan ja osaamisvajeeseen vastaaminen	Sosiaalinen ja taloudellinen resilienssi
Aloituspaikkojen lisääminen – sairaanhoitajat ja varhaiskasvatuksen opettajat	Työvoimapulaan ja osaamisvajeeseen vastaaminen	Sosiaalinen ja taloudellinen resilienssi
Korkeakoulujen rahoitusmallien muutokset – korkea-asteen koulutuksen kohdentaminen	Työvoimapulaan ja osaamisvajeeseen vastaaminen	Sosiaalinen ja taloudellinen resilienssi
Hoitoon pääsyn varmistaminen ja julkisen talouden vahvistaminen	SOTE-uudistus	Sosiaalinen ja taloudellinen resilienssi
Yksityisen terveydenhuollon tukeminen (KELA-korvaukset) – hoitojonojen purkaminen ja hoitoon pääsyn nopeuttaminen	SOTE-uudistus	Sosiaalinen ja taloudellinen resilienssi
Pitkäaikaisen T&K-panostuksen turvaaminen	Investoinnit kasvupotentiaalin lisäämiseksi, investoinnit tutkimukseen ja innovaatioihin	Oikeudenmukainen vihreä ja digitaalinen siirtymä

Velkakestävyysanalyysi ja virta-varantokorjaus

- Koko julkisyhteisöjen alijäämän ja velan muutoksen erotusta kutsutaan virta-varantokorjauseräksi. Virta- ja varantokorjaus jakautuu kahteen osaan: työeläkelaitosten ylijäämään ja satunnaisiin eriin. Työeläkelaitosten ylijäämälle on lakiin perustuva syy.
- Lakiin perustuvat julkisen talouden rakenteelliset tekijät vaikuttavat komission velkakestävyysmenetelmässä virta-varantokorjauserään nykyään myös pitkällä aikavälillä. Eläkejärjestelmän ylijäämä käsitellään rahoitusvarallisuuden hankintana, joka ei näy alijäämässä.
- Komission korjattu tapa laskea Suomen julkisen velkasuhteen kehitystä muutti siis velkasuhteen uraa. Korjattu tapa antaa oikeamman kuvan Suomen julkisen talouden velkakestävyydestä.
- Velkakestävyysmenetelmän perusteella arvioidaan julkisen velan ja alijäämän kehitys ilman politiikkamuutoksia ja tämän perusteella lasketaan kuinka paljon sopeutetaan (korjataan menoja tai tuloja), jotta säännöt täyttyvät.